

Inhoud

INLEIDING

- 6 Hoe gebruikt u deze taalgids?
- 6 Uitspraakregels, woordenlijsten
- 7 Inleiding tot het Noors
- 8 Enkele taaleigenaardigheden

KORTE GRAMMATICAS

- 10 Zelfstandige naamwoorden
- 10 Lidwoorden
- 10 Meervoudsvorming
- 10 Naamvallen
- 11 Bijvoeglijke naamwoorden
- 11 Persoonlijke voornaamwoorden
- 11 Bezittelijke voornaamwoorden
- 12 Aanwijzende voornaamwoorden
- 12 Werkwoorden
- 14 Voorzetsels
- 14 Zinsbouw

UITSPRAAK

- 15 Algemene regels
- 15 Klinkers
- 16 Tweeklanken
- 16 Medeklinkers
- 17 Klemtoon

ALGEMENE UITDRUKKINGEN

- 18 Dagelijkse woorden en zinnen
- 19 Voorzetsels, voegwoorden enz.
- 20 Enkele bijvoeglijke naamwoorden
- 20 Taalproblemen
- 21 Begroetingen
- 23 Contacten leggen

- 23 Op bezoek
- 24 Gelukwensen
- 25 Telwoorden, rekenen
- 27 De tijd
- 28 Data, seizoenen, (feest)dagen
- 30 Het weer

AAN DE GRENS

- 32 Pascontrole
- 33 Douane

OP DE WEG

- 34 Vervoermiddelen
- 35 Een auto huren
- 36 Vragen onderweg
- 37 Parkeren, bekeuringen
- 41 Liften

OPENBAAR VERVOER

- 42 Bus, tram en metro
- 43 Trein
- 46 Vliegtuig
- 48 Boot
- 49 Taxi

TANKEN, PECH, ONGEVALLLEN

- 50 Bij het tankstation
- 51 Reparaties
- 52 Onderdelen van de auto
- 55 Onderdelen van de (motor)fiets
- 56 Aard van de beschadiging
- 57 Een ongeval op de weg

OVERNACHTEN

- 59 Vragen onderweg
- 59 Bij de receptie van het hotel
- 62 Gehandicapten
- 63 Inlichtingen, service, klachten
- 66 Kamperen buiten de camping
- 66 Bij de receptie van de camping
- 69 De uitrusting
- 70 Onderdelen van tent en caravan
- 71 Faciliteiten

ETEN EN DRINKEN

- 73 Soorten eet- en drinkgelegenheden
- 74 Gesprekken met het personeel
- 75 Enkele losse uitdrukkingen
- 75 Een Noorse menukaart
- 81 Wijze van bereiden
- 82 Dranken

UITGAAN

- 83 Wat is er te doen?
- 84 Bioscoop en theater
- 85 Discotheek en nachtclub
- 86 Flirten en romantiek
- 89 Uit met de kinderen

PROBLEMEN IN DE STAD

- 90 De weg vragen
- 92 Er is iets gebeurd / Bij de politie

MEDISCHE HULP

- 96 Hulp vragen
- 97 Bij de arts/tandarts
- 99 Ziekteverschijnselen
- 101 Lichaamsdelen
- 102 Ingewanden
- 102 Beenderen, gewrichten, spieren, organen
- 103 Bij de apotheek
- 103 In het ziekenhuis

BANK, POST, TELEFOON, INTERNET

- 105 Bij de bank
- 106 Op het postkantoor
- 107 Telefoneren
- 110 Internet

- 111 Enkele Noorse afkortingen

SPORT EN RECREATIE

- 112 Aan het strand / In het zwembad
- 114 Watersport
- 116 Paardrijden

- 116 Een fiets huren
- 117 Wandelen, klimmen
- 118 Golf
- 118 Voetbal
- 119 Andere sporten
- 120 Ontspanning

WINKELLEN

- 121 De weg vragen
- 121 Gesprekken met het winkel-
personeel
- 123 Kleuren, variëteiten
- 123 Maten, gewichten, hoeveelheden
- 128 Levensmiddelen, groenten,
fruit enz.
- 130 Drogisterijartikelen
- 132 Kleding en schoenen
- 135 Fotograferen en filmen
- 137 Boeken, tijdschriften, schrijfwaren
- 139 Juwelen en horloges
- 140 Opticiën
- 141 Rookartikelen
- 141 Wasserette en reiniging
- 142 Kapper
- 143 Schoonheidssalon
- 144 Elektronica
- 144 Speelgoed

TOERISME

- 145 Bij de VVV
- 147 Museumbezoek
- 149 In kastelen, kerken enz.

WOORDENLIJST

- 151 **Nederlands - Noors**
- 213 **Noors - Nederlands**

Inleiding

HOE GEBRUIKT U DEZE TAALGIDS?

Het nut van taalgidsen wordt wel eens in twijfel getrokken. De gebruikers ervan lijken daar echter anders over te denken. Zoveel nutteloze zinnen staan er echt niet in en veel zinnen die op het oog overbodig lijken, kunnen opeens heel goed van pas komen als u onverwachts in een bepaalde situatie verzeild raakt. Zelfs zonder enige voorkennis kunt u zich in veel gevallen toch aardig verstaanbaar maken. En bent u wel in de taal ingeburgerd, dan is een taalgids een aardige aanvulling op uw studieboeken.

Bij het samenstellen van deze gids zijn we ervan uitgegaan dat de zinnen waarmee u een gesprek opent kort moeten zijn. Negen van de tien vreemdelingen die u aanspreekt, zullen u onmiddellijk als buitenlander herkennen en alleen al daarom verwachten zij niet dat u met prachtige volzinnen aankomt. Kennis van zo veel mogelijk woorden, zelfstandige of bijvoeglijke naamwoorden waarmee u uw wensen kenbaar kunt maken, gaat bij ons boven allerlei toevoegingen die de zinnen onnodig lang maken.

U zult zien dat we steeds de Nederlandse zin (**vet** gezet) laten volgen door de Noorse (in het **blauw**) en daarna door een regel (*mager* gezet) waarin we de uitspraak zo goed mogelijk weergeven. Het grote probleem is natuurlijk het antwoord dat de aangesprokene zal geven. In veel taalgidsen heeft de samensteller al meteen een pasklaar antwoord bedacht, maar het zou wel erg toevallig zijn als u nu net dat voorgebakken antwoord krijgt. Veel van die 'terugpraatzinnen' (herkenbaar aan het driehoekje ◀ dat eraan vooraf gaat) zult u in onze taalgids dan ook niet vinden. Liever geven we een flink aantal woordenlijstjes waarin u vast wel wat woorden terugvindt die u ook herkent in de waterval van Noorse woorden die over u wordt uitgestort zodra u zelf uitgesproken bent.

UITSPRAAKREGELS, WOORDENLIJSTEN

Deze taalgids is onderverdeeld in een aantal hoofdstukken die even zovele situaties weergeven die u op reis kunt tegenkomen: de grenscontrole, de reis door het land, het onderdak, het bezoek aan een bank of postkantoor, medische en technische hulp, het winkelen, sport en recreatie. Bij elk onderwerp geven we wat korte achtergrondinformatie en tips, gevolgd door de eerste zinnen waarmee u het gesprek kunt openen.

VOORZETSELS

Het is moeilijk vaste regels te geven voor het gebruik van voorzetsels. U moet ze gewoon uit het hoofd leren. Toch kunnen we een paar generalisaties maken. Voorzetsels die verband houden met:

...**i, til** en **på** bij een plaats of bestemming:

Ik woon in Oslo	Jeg bor i Oslo
Ik ga naar Bergen	Jeg reiser til Bergen
Zij is op school	Hun er på skolen

...**hos** bij personen:

Zij woont bij ons	Hun bor hos oss
Hij is bij de arts	Han er hos legen

...**for** bij een doelstelling:

Ze gingen naar de stad om te winkelen
De gikk til byen for å handle

...**med** bij een hulpmiddel:

Hij at met mes en vork	Han spiste med kniv og gaffel
Zij schrijft met een pen	Hun skriver med en penn

ZINSBOUW

Het onderwerp komt zoals in het Nederlands vaak op de eerste plaats, het werkwoord op de tweede:

Jeg snakker norsk	Ik spreek Noors
Hun heter Bodil	Zij heet Bodil

In een vragende zin komt het werkwoord eerst:

Snakker du norsk?	Spreek jij Noors?
--------------------------	-------------------

Uitspraak

ALGEMENE REGELS

Het Noorse alfabet bestaat uit 29 letters: behalve de 26 die wij gebruiken zijn er nog drie andere: æ, ø en å. Let wel: het zijn echt afzonderlijke letters met een eigen plaats in het alfabet (alle drie na de z en in deze volgorde), geen bestaande letters met een leesteken. De c, q, w en x worden alleen in eigennamen en leenwoorden gebruikt.

In een beknopt overzicht proberen wij u de uitspraakregels te geven (uitzonderingen worden niet behandeld). Daarbij laten we ook zien hoe we de uitspraak (bij benadering) aangeven in de zinnen en woordenlijsten elders in het gidsje.

Let er op dat in het Noors de lengte van een klinker niet wordt aangegeven door deze enkel of dubbel te schrijven, maar door de erop volgende medeklinker al dan niet te verdubbelen: de a in **takk** (dank) wordt dankzij de dubbele k kort uitgesproken, de a in **tak** (dak) is daarentegen lang.

KLINKERS

- a wordt net als in het Nederlands uitgesproken als à (in 'vat') of aa (in 'paard'): **Arendal** (Aarendaal).
- e is een lange ee in **Per** (Peer), een korte e in **Elvedal** (Elvedaal) of een Franse è als in 'misère': èr.
- i als een lange ie in **Nidaros** (Niedaroes), als een korte i in **Finmark** (Finnmark).
- o ter aanduiding van een korte klinker uitgesproken als 'kost' in het Nederlands: **norsk, post**; ter aanduiding van een lange klinker uitgesproken als oe in boer: **bok** (boek), **krona** (kroene). De o kan ook uitgesproken worden als de middel-lange oo in 'oor' of de langere o in 'boven': **tog** (toogh), **sove** (soowe).
- u als een korte u in **hundre** (hundre), als een lange uu in **tusen** (tuusen).
- y als een langgerekte uu die in een i overgaat en uitgesproken met naar voren gerichte lippen: **Nesbyen** (Nesbuuen), **synes** (suunes).
- æ als een langgerekte è: **Svolvær** (Svollwèr), **lærer** (lèrer).
- ø als de lange eu in 'deur': **frisør** (friseur) of de iets kortere in 'löss': **rømmegrøt** (reummeghreut).
- å als oo in 'ook' soms weer als o in 'pot': **Ålesund** (Olesunn), **åtte** (otte).

vesting
 vestingwal
 bastion
 rondeel
 munitiekamer
 kerker

klooster
 abdij
 kathedraal
 kerk
 staanderkerk, staafkerk
 moskee
 synagoge
 schip
 koor
 altaar
 gewelf
 schatkamer
 benedictijnen
 cisterciënzers
 dominicanen
 franciscanen
 jezuïeten

prehistorisch
 middeleeuws
 uit de vikingtijd
 romaans
 gotisch
 renaissance
 barok
 rococo
 classicistisch
 neogotisch
 modernistisch
 modern
 eigentijds
 16de-eeuws

festning *m*
 festningsvoll *m*
 bastion *m*
 rundt tårn *o*
 ammunisjonsrom *o*
 fangehull *o*

kloster *o*
 abbedi *o*
 katedral *m*
 kirke *v*
 stavkirke *v*
 moské *m*
 synagoge *m*
 skip *o*
 kor *o*
 alter *o*
 hvelv *o*
 skattkammer *o*
 benediktinere *mmv*
 cisterienere *mmv*
 domenikanere *mmv*
 fransiskanere
 jesuitter

forhistorisk
 fra middelalderen
 fra vikingtiden
 romansk
 gotisk
 renessanse
 barokk
 rokokko
 klassistisk
 nygotisk
 modernistisk
 moderne
 nåtids
 fra 1500-tallet*

festning
 festningswol
 basti-joen
 runt toorn
 ammuniesjoensroem
 fangehull

kloster
 abbedie
 katedraal
 chierke
 staawchierke
 moskee
 suunaghoeghe
 sjiep
 koer
 alter
 welw
 skattkammer
 beenediktienere
 susteriejeenere
 doemeniekaanere
 fransieskaanere
 jesuietter

forhiestoerisk
 fra mieddelalderen
 fra wiekingtieden
 roemaansk
 ghoetisk
 renessanse
 barok
 roekokkoe
 klassistiesk
 nuughoetisk
 moederniestisk
 moederne
 nootieds
 fra femtenhundretalle

* m.a.w. de jaren 1500 - 1599

UITLEG

In deze beknopte woordenlijst vindt u achter alle zelfstandige naamwoorden het geslacht (m = mannelijk, v = vrouwelijk, mv = meervoud, o = onzijdig) vermeld.

A

aanbevelen	anbefale	anbefaale
aanbieden	tilby	tiel buu
aanbieding	tilbud <i>o</i>	tiel buud
aangebrand	svidd	swied
aangenaam (behaaglijk)	behagelig	be haa gelie
aangenaam!	hyggelig å treffe deg!	huu gelie <i>o</i> treffe dei
aangetekend	rekommandert	ree kommandeert
aanhangwagen	tilhenger <i>m</i>	tiel henger
aankomen (ter plekke)	ankomme	an komme
aankomen (in gewicht)	legge på seg	leg ge po sei
aankomst (tijd)	ankomst(tid)	an komst(tied)
aannemen (veronderstellen)	anta, gå ut fra	an ta, go uut fra
aannemen (accepteren)	takke ja til, godta	tak ke ja tiel, go etaa
aanrijding	kollisjon <i>m</i>	kollies joon
aansteker	lighter <i>m</i>	laa ither
aantal	antall <i>o</i>	an tal
aantrekken (kleding)	ta på	ta po
aantrekken (aanlokken)	tiltrekke	tiel trekke
aanvraagformulier	søknadsskjema <i>o</i>	seu knaadssjeema
aanvragen	be om, bestille	bee om, bestie le
aanwijzen	visse, peke på/til	wie se, pee ke po/tiel
aardappels	poteter <i>mmv</i>	pot tee ter
aarde	jord <i>m</i>	joer
aardewerk	keramikk <i>m</i> , steintøy <i>o</i>	keram iek , steinteuj
aardig (sympathiek)	grei, hyggelig, sympatisk	grei, huu gelie, suump pa atiesk
accu	batteri <i>o</i>	batter ie
achter (ligging)	bak	bhaak
achteraf (ligging)	bakom	bhaa kom
achterkant	bakside	bhaa ksiede
achterlopen	gå etter	go etter